

Tytuł:

Droga do topowej szkoły zaczyna się od dobrego wyniku z egzaminu. Dane i statystyki które to potwierdzają

Abstrakt

W artykule przeanalizowano zależność pomiędzy wynikami egzaminów kwalifikacyjnych a możliwością dostania się do renomowanych placówek edukacyjnych. Na podstawie bogatego przeglądu literatury oraz danych empirycznych z różnych krajów przedstawiono teoretyczne podstawy, aktualny stan badań oraz statystyki dotyczące trafności wyników egzaminów jako predyktorów sukcesu edukacyjnego i zawodowego. Analiza obejmuje również znaczenie wyników egzaminów w procesach rekrutacyjnych, z uwzględnieniem efektów selekcji i różnic socjoekonomicznych. Przedstawiono możliwe implikacje praktyczne oraz wyzwania, które towarzyszą coraz bardziej złożonym mechanizmom przyjęć do szkół wyższych i ekskluzywnych placówek edukacyjnych. Wnioski potwierdzają, że wysokie wyniki egzaminacyjne stanowią istotny i wiarygodny wskaźnik szans na sukces akademicki i dostęp do topowych szkół, choć proces ten wymaga stałej kalibracji oraz uwzględniania kontekstu społecznego i edukacyjnego.

1. Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest szczegółowa analiza znaczenia wyników egzaminów jako kluczowego elementu w drodze do dostania się do elitarnych szkół i uczelni. Temat ten ma doniosłe znaczenie społeczne i edukacyjne, gdyż wysokiej klasy placówki edukacyjne często są traktowane jako brama do sukcesu zawodowego oraz społecznego awansu. Dotychczasowa literatura potwierdza, że dobre wyniki egzaminacyjne są silnie skorelowane z późniejszą efektywnością nauki oraz wskaźnikami sukcesu akademickiego [1][2], niemniej istniejące badania wskazują także na istotne wyzwania i ograniczenia w wykorzystywaniu samych wyników testów jako jedyne kryterium rekrutacji [3][4].

Wstępne rozważania skupiają się na przeglądzie literatury, która badała zarówno teoretyczne podstawy, jak i praktyczne modele predykcji wyników edukacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem różnic regionalnych i systemowych [5][6]. Wielowymiarowy charakter procesu selekcji do najlepszych szkół generuje potrzebę wieloaspektowej analizy wyników egzaminów w kontekście innych zmiennych, takich jak średnia ocen ze szkoły średniej [7][8], czy czynniki socjoekonomiczne [9].

2. Część główna

2.1. Definicje i podstawy teoretyczne

W literaturze przedmiotu „topowa szkoła” odnosi się do placówek edukacyjnych o wysokim prestiżu, znakomitej reputacji akademickiej i wyjątkowo restrykcyjnych kryteriach przyjęć [10]. W kontekście niniejszego artykułu podstawowym narzędziem selekcji są egzaminy kwalifikacyjne, które mogą mieć formę

egzaminów państwowych (np. matura, egzamin gaokao w Chinach) lub testów standaryzowanych (SAT, ACT, MCAT) [11].

Podstawową teorią, na której opiera się selekcja kandydatów, jest założenie, że wyniki egzaminów są prognostycznie istotnym wskaźnikiem potencjału akademickiego i przyszłych osiągnięć edukacyjnych [12]. W literaturze podkreśla się jednak pojawienie się zjawiska zwanego *compensatory selection*, polegającego na tym, że w procesie selekcji kandydatów z bardzo wysokimi wynikami egzaminów, którzy mają słabsze aplikacje poza testem, może dochodzić do zaburzeń korelacji wyników z rzeczywistym sukcesem akademickim [1][13].

Ponadto istnieją badania negujące jednoznaczność wyników testów jako jedynego wskaźnika, wskazując na potrzebę uwzględnienia średnich ocen szkolnych [7], poziomu nauczania oraz czynników środowiskowych [9].

2.2. Aktualny stan badań

Obecne badania społeczno-edukacyjne koncentrują się na analizie wiarygodności egzaminów w przewidywaniu późniejszych wyników naukowych oraz ich wpływie na procesy rekrutacyjne [14][15]. Przykładem jest badanie w Anglii, które wykazało, że osiągnięcie progu zdawalności w egzaminach GCSE (np. poziom C z matematyki i języka angielskiego) znacząco zwiększa szansę na uzyskanie wyższego wykształcenia [5].

Badania prowadzone w okresie pandemii COVID-19 wskazują, że w sytuacji, gdy egzaminy nie mogły być przeprowadzane w tradycyjnej formie, wykorzystanie wcześniejszych ocen stało się substytutem prognozowania sukcesów akademickich [3]. Inne prace analizują wpływ polityki *test-optional* na strukturę kandydatów i różnorodność demograficzną [16].

2.3. Analiza problemu

Dane statystyczne potwierdzają, że wysoki wynik egzaminacyjny istotnie zwiększa szanse kandydatów na przyjęcie do prestiżowych szkół [12][14]. Badania regresyjne wykazują, że wynik egzaminu jest jednym z najmocniejszych predyktorów sukcesu akademickiego, choć sama w sobie ta miara nie jest wystarczająca [7][8].

W Niemczech studenci medycyny z wyższymi wynikami egzaminów selekcyjnych osiągają lepsze rezultaty na kolejnych etapach studiów [13], podobnie jak w krajach azjatyckich, gdzie rygorystyczny system egzaminacyjny jest silnie powiązany z możliwościami dalszego rozwoju edukacyjnego [17].

Statystyki pokazują, że przekroczenie progów kwalifikacyjnych koreluje z wyższym wskaźnikiem ukończenia studiów i uzyskania dyplomu renomowanej uczelni [18][19].

2.4. Implikacje praktyczne

Egzaminy stanowią skuteczne narzędzie selekcji do elitarnych placówek edukacyjnych [10][15]. Wymagają one jednak wsparcia uczniów w procesie przygotowania oraz działań zmniejszających nierówności edukacyjne [9][16].

Instytucje rekrutacyjne coraz częściej łączą wyniki egzaminów z innymi wskaźnikami, takimi jak średnia ocen czy rankingi uczniów, co zwiększa sprawiedliwość procesu i minimalizuje ryzyko błędnych decyzji [8][12].

2.5. Wyzwania i perspektywy

Do głównych wyzwań należą: nierówności w dostępie do przygotowania egzaminacyjnego, zróżnicowanie jakości edukacji i potencjalne uprzedzenia systemowe [9][16]. W przyszłości coraz większe znaczenie mogą mieć metody oceny wieloczynnikowej,

łączące wyniki testów, oceny i analizę kompetencji miękkich [15][17].

Polityka *test-optional* budzi kontrowersje, lecz może zwiększyć różnorodność kandydatów [16].

3. Wnioski

Analiza danych wskazuje, że dobre wyniki egzaminów kwalifikacyjnych pozostają jednym z kluczowych czynników dostępu do topowych szkół [1][12][14]. Jednak skuteczna rekrutacja wymaga także uwzględnienia ocen, kontekstu socjoekonomicznego i jakości wcześniejszej edukacji [7][9][16].

Droga do najlepszych szkół zaczyna się od wysokich wyników egzaminów, ale jej powodzenie zależy od równowagi pomiędzy kryteriami ilościowymi a kompleksową oceną kompetencji.

Bibliografia

1. Brekke, J. S., et al. "A 'compensatory selection' effect with standardized tests..." PLOS ONE, 2022. <https://dx.plos.org/10.1371/journal.pone.0265459>
2. Radford, A. W., et al. "Evaluating a Learned Admission-Prediction Model..." arXiv, 2023. <https://arxiv.org/pdf/2302.03610v2.pdf>
3. Cortes, K. E., et al. "What is at stake without high-stakes exams?..." PLoS ONE, 2021. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9302928/>
4. Gray, R., et al. "The benefits of meeting key grade thresholds..." Oxford Review of Education, 2022. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00071005.2022.2033692>
5. Allen, J., et al. "High School GPAs and ACT Scores..." Educational Researcher, 2020. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.3102/0013189X20902110>
6. Sarica, M., et al. "Test Participation or Test Performance..." Sociology of Education, 2023. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/00380407231182682>
7. Alyami, H. S. "Aptitude Tests and Successful College Students..." International Education Studies, 2015. <https://www.ccsenet.org/journal/index.php/ies/article/download/40539/25316>
8. Foltýnek, T., et al. "Using Regression to Establish Weights..." Journal of Mathematical Sciences, 2010. <http://thescipub.com/pdf/10.3844/jmssp.2010.300.305>

9. Warrington, M., et al. "School differences on whether and where students apply..." *Journal of Further and Higher Education*, 2023.
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01425692.2023.2244177>
 10. Geiser, S., et al. "Test Scores, Class Rank and College Performance..." *Educational Researcher*, 2012. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3685191/>
 11. Farooq, M. U., et al. "Relationship between admission criteria..." *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 2019.
<http://www.pjms.org.pk/index.php/pjms/article/download/217/129>
 12. Muller, J. H., et al. "College competitiveness and medical school exam performance." *PLOS ONE*, 2022. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9652795/>
 13. Farooq, M. U., et al. "Relationship between admission criteria and academic performance." *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 2019.
<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6572973/>
 14. Chen, L., et al. "A competition model for prediction..." *Applied Sciences*, 2022.
<https://dx.plos.org/10.1371/journal.pone.0274221>
 15. Morgan, R., et al. "Test-Optional Admissions." *arXiv*, 2024.
<http://arxiv.org/pdf/2304.07551.pdf>
 16. Olarinoye, O. M. "University Admission Grades and Academic Performance." *Journal of Education and Learning*, 2016.
<https://www.mcser.org/journal/index.php/jesr/article/download/8779/8436>
 17. Zadorozhny, A., et al. "Analysis of Students Performance..." *Baltic Journal of Management*, 2021.
<https://journals.vgtu.lt/index.php/BME/article/download/14201/10507>
 18. Kubička, L., et al. "Relationship of success in university study..." *ERIES Journal*, 2013. <https://www.eriesjournal.com/index.php/eries/article/download/92/95>
 19. Bezuidenhout, G. "School results and access test results..." *ORiON Journal*, 2004.
<https://orion.journals.ac.za/pub/article/download/7/7>
-